

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	12/09/2018
TEITL YR ADRODDIAD:	Penderfyniadau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Cynghori'r Pwyllgor am benderfyniadau Cymru Gyfan a gyhoeddwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ei Goflyfrau ar gyfer Ionawr 2018 a Mai 2018
ADRODDIAD GAN:	Mared Wyn Yaxley Cyfreithiwr Llywodraethiant Corfforaethol mwycs@ynysmon.gov.uk
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Swyddog Monitro / Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) lbxcs@ynysmon.gov.uk 01248 752586

1. CYFLWYNIAD

Bydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cyhoeddi [Coflyfr o Gwynion Cod Ymddygiad](#) unwaith bob chwarter.

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi crynodeb o'r wybodaeth a gyhoeddwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ei Goflyfr ar gyfer [Ionawr 2018](#) a'i Goflyfr ar gyfer [Mai 2018](#). Mae crynodeb o'r achosion o Goflyfr Ionawr wedi'i atodi fel **ATODIAD 1** a Choflyfr Mai wedi'i atodi fel **ATODIAD 2**.

2. CEFNDIR

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn gweithredu pwerau "sifft gyntaf" dan Adran 69 Deddf Llywodraeth leol 2000, sy'n gosod dyletswydd arno i ystyried cwynion y gallai bod aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru wedi torri eu cod ymddygiad. Mae awdurdodaeth Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cynnwys cynghorau sir a chynghorau tref a chymuned.

Ar ôl derbyn cwyn, mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn gweithredu prawf trothwy er mwyn gweld a ddylid ymchwilio i'r gŵyn ai peidio. Mae'r prawf trothwy yn cynnwys Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn bod yn fodlon:-

- Bod tystiolaeth i awgrymu y gallai'r cod ymddygiad fod wedi cael ei dorri; a

- Bod y mater yn ddigon difrifol fel ei fod o fudd i'r cyhoedd bod ymchwiliad yn cael ei agor.

Yn dilyn agor ymchwiliad, gallai Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ddod i un o bedwar canlyniad o dan Adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000 sef:-

- (a) nad oes unrhyw dystiolaeth bod cod ymddygiad yr awdurdod wedi cael ei dorri;
- (b) nad oes angen cymryd unrhyw gamau pellach mewn perthynas â'r materion a oedd yn destun yr ymchwiliad;
- (c) y dylid cyfeirio'r mater at swyddog monitro'r awdurdod ar gyfer ystyriaeth y pwyllgor safonau;
- (d) bod y mater yn cael ei gyfeirio at Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar gyfer penderfyniad drwy driwlynlys (bydd hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

Os yw (c) neu (d) uchod yn berthnasol, bydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cyflwyno ei adroddiad i'r pwyllgor safonau lleol neu Banel Dyfarnu Cymru (PDC) a lle'r pwyllgor, neu driwlynlys achos ar ran y Panel, yw cynnal gwrandawriad er mwyn ystyried y dystiolaeth a gwneud penderfyniad terfynol a yw'r cod ymddygiad wedi'i dorri ai peidio, ac os hynny, a ddylid rhoi cosb a beth ddylid ei roi fel cosb. Mae gan bwyllgorau safonau awdurdod statudol i roi gwaharddiadau i gynghorwyr am gyfnodau hyd at 6 mis. Does gan Bwyllgorau Safonau ddim pwerau anghymhwys, a lle bydd canfyddiadau o dorri rheolau, byddant yn ceisio rhoi cosb sy'n briodol ar gyfer y drosedd. Bydd hyn yn aml iawn yn gerydd (cerydd cyhoeddus) neu'n argymhelliad bod o hyfforddiant/cyfyngu. Mae gan driwlynlys achos awdurdod i wahardd am hyd at 12 mis ac anghymhwys am hyd at 5 mlynedd.

Tra bo gan y PDC statws cyfreithiol fel triwlynlys a'i fod wedi cyhoeddi ei benderfyniadau bob amser (yn cynnwys unrhyw apeliadau yn erbyn penderfyniadau'r pwyllgorau safonau) nid oedd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cyhoeddi ei adroddiadau na'i ganfyddiadau, ond, yn ddiweddar, mae wedi cyflwyno'r Coflyfr chwarterol sy'n darparu crynodeb o achosion. Bydd unrhyw beth a gyfeirir at bwyllgor safonau, wrth gwrs, ar gael ar wefan y Cyngor.

3. ARGYMHELLIAD

I Gadeirydd y Pwyllgor Safonau arwain trafodaeth ar unrhyw faterion o ddiddordeb yr adroddir arnynt yn **ATODIAD 1** ac **ATODIAD 2**.

ATODIAD 1

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r Gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Côt	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
Cyngor Caerdydd	<p>Honiad fod Cynghorydd wedi gwneud sylwadau i gyn-gynghorydd ar ddau achlysur ynglŷn â chymdeithas grefyddol leol (dim mwy o fanylder yn yr adroddiad ynghylch y sylwadau a wnaed). Roedd yr aelod yn gwadu'r honiadau'n gryf. Nid oedd unrhyw dystion i'r un o'r ddwy sgwrs.</p>	<p>Paragraffau 4(a) – cydraddoldeb, 4(b) – methu â dangos parch ac ystyriaeth, 4(d) – bod yn ddiduedd a 6(1)(a) – dwyn anfri ar swydd cynghorydd neu'r awdurdod.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dim tystiolaeth o dorri'r Côt 	<ul style="list-style-type: none"> • Dylai Aelodau fod yn ymwybodol o faterion ynghylch cydraddoldeb gan gynnwys crefydd
Cyngor Bwrdeistref Sirol Methyr Tudful	<p>Gwnaed cwyn fod y Cynghorydd wedi gwneud sylwadau am aelod o'r cyhoedd mewn sgwrs grŵp messenger ar Facebook (dim mwy o fanylder yn yr adroddiad ynghylch y sylwadau a wnaed).</p> <p>Roedd y grŵp sgwrsio messenger ar Facebook lle gwnaeth y Cynghorydd ei sylwadau yn cynnwys tri aelod.</p> <p>Roedd y Cynghorydd wedi dangos ei bod yn difaru yr hyn a wnaeth ar ôl iddi sylweddoli fod y person oedd yn destun ei sylwadau wedi dod i wybod am y neges yr oedd hi chyhoeddi, ac fe ymddiheurodd.</p>	<p>Paragraff 6(1)(a) – dwyn anfri ar swydd cynghorydd neu'r awdurdod.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ni thorrwyd y Côt • Er bod gweithredoedd y Cynghorydd o bosib wedi dwyn anfri arni hi eu hun, roedd yr Ombwdsmon o'r farn nad oedd hi wedi dwyn anfri ar y swydd na'r awdurdod. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atgoffwyd y Cynghorydd o'i chyfrifoldeb i fod yn ofalus wrth fynegi ei barn bersonol.

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r Gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Côt	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
Cyngor Tref Tywyn a Chyngor Gwynedd	Cwynodd Cyngorydd X fod Cyngorydd Y o Gyngor Tref Tywyn a Chyngor Gwynedd wedi gwneud honiadau personol amdani (dim mwy o fanylder yn yr adroddiad ynghylch y sylwadau a wnaed). Cyflwynodd Cyngorydd X dystiolaeth fod Cyngorydd Y wedi gwneud sylwadau amdani mewn nifer o e-byst, yr oedd o wedi eu hanfon at aelodau o Gyngor Tref Tywyn a Chyngor Gwynedd, ac aelod o'r wasg.	Paragraffau 4(b) – methu â dangos parch ac ystyriaeth, 4(c) – bwlio ac aflonyddu a 6(1)(a) – dwyn anfri ar swydd cyngorydd neu'r awdurdod.	<ul style="list-style-type: none"> Ni thorrwyd y Côt Mewn perthynas â 6(1)(a), roedd yr Ombwdsmon yn ystyried ei bod yn “annoeth” i'r Cyngorydd anfon e-bost at aelod o'r wasg, ond nid oedd yn ymddangos fod unrhyw gamau wedi eu cymryd ar sail yr e-bost nag i'r neges gael ei rhannu ymhellach felly nid oedd canlyniadau gweithredoedd y Cyngorydd yn ddigon difrifol i ddwyn anfri ar ei swydd neu'r awdurdod. 	<ul style="list-style-type: none"> Atgoffwyd y Cyngorydd am ei gyfrifoldeb i fod yn ymwybodol o sut mae ei sylwadau yn ymddangos i eraill yn y dyfodol.
Cyngor Cymuned Llansannan	Cwynodd Mr X fod y Cyngorydd wedi gofyn i Mr X adael cyfarfod o'r Cyngor Cymuned ac wedi defnyddio'r geiriau “er eich diogelwch eich hun”, ac roedd Mr X yn ystyried y geiriau hynny fel bygythiad.	Paragraffau 4(b) – methu â dangos parch ac ystyriaeth a 4(c) – bwlio ac aflonyddu.	<ul style="list-style-type: none"> Ni thorrwyd y Côt Nid oedd unrhyw dystiolaeth i awgrymu fod ymddygiad y Cyngorydd tuag at Mr X yn fygythiol o gwbl ac roedd yr Ombwdsmon yn fodlon fod ei weithredoedd yn rhesymol o dan yr amgylchiadau. 	<ul style="list-style-type: none"> Dylai Aelodau fod yn ymwybodol o sut mae eu sylwadau yn ymddangos i eraill.

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r Gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Côd	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
<p>Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy</p>	<p>Roedd y Cynghorydd wedi cyflwyno gwrthwynebiad ysgrifenedig, mewn rôl swyddogol, i gais cynllunio yr oedd yr achwynwyr wedi'i gyflwyno i'r Cyngor. Mae'r Cynghorydd yn byw ger safle'r cais a gallai gael effaith bersonol arno ef.</p>	<p>Paragraff 12 – methu â datgan diddordeb personol sy'n rhagfarnu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Torrwyd y Côd o ystyried pa mor agos yw safle'r datblygiad at gartref y Cynghorydd a'r ffaith fod ei wrthwynebiad wedi ei anfon o'i gyfeiriad e-bost Cyngor a'i fod wedi ei lofnodi drwy ysgrifennu "Cynghorydd [Enw]". • Fodd bynnag, ni chymerodd yr Ombwdsmon unrhyw gamau ar y sail fod y Cynghorydd wedi dangos edifeirwch ac wedi ymddiheuro. Roedd ei esboniad iddo ddewis cyfeiriad e-bost y Cyngor mewn camgymeriad o ddewislen wrth ysgrifennu ei e-bost yn gredadwy, roedd o wedi gweithredu'n gyflym i dynnu ei wrthwynebiad yn ôl pan godwyd pryderon ac ni chafodd ei weithredoedd effaith niweidiol ar y cais cynllunio, a gafodd ei ganiatáu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dylai Aelodau gysidro os ydyn nhw yn gweithredu mewn swyddogaeth gyhoeddus neu bersonol • Mae Aelodau angen bod yn hyderus eu bod yn deall y gwahaniaeth rhwng diddordebau personol a diddordebau personol sy'n rhagfarnu • Mae canlyniad y mater hwn yn dangos faint o bwyslais mae'r Ombwdsmon yn ei roi ar Aelodau yn cymryd camau lliniarol h.y. dangos eu bod yn edifar ac ymddiheuro am eu gweithredoedd.

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r Gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Côt	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
<p>Cyngor Cymuned Llanbedrog</p>	<p>Honiad fod Cynghorydd wedi torri'r Côt drwy fethu â gadael yr ystafell pan oedd ei gais cynllunio'n cael ei drafod mewn cyfarfod o'r Cyngor Cymuned.</p> <p>Roedd y Cynghorydd wedi datgan diddordeb ac ni chymerodd ran yn y drafodaeth, ond ni adawodd y cyfarfod, a thrwy hynny roedd yn torri'r Côt gan fod ei ddiddordeb yn un oedd yn rhagfarnu.</p>	<p>Paragraffau 10, 11 a 12 mewn perthynas â diddordebau personol a diddordebau personol sy'n rhagfarnu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dim angen cymryd camau mewn perthynas â'r gŵyn. • Wrth beidio gadael yr ystafell roedd y Cynghorydd yn torri'r Côt Ymddygiad ond roedd hynny'n cael ei liniaru ar y sail nad oedd y Cynghorydd wedi cymryd rhan yn y drafodaeth ac, oherwydd fod yr eitem yn un mor fyr, ychydig iawn o gyfle fyddai'r Cynghorydd wedi'i gael i adael. • Hefyd, nid y Cyngor Cymuned oedd yn gyfrifol am wneud y penderfyniad terfynol ar faterion cynllunio ac felly ni chafodd gweithredoedd y Cynghorydd fawr o effaith. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae Aelodau angen bod yn hyderus eu bod yn deall y gwahaniaeth rhwng diddordebau personol a diddordebau personol sy'n rhagfarnu
<p>Cyngor Cymuned Abertyleri a Llanhilledd</p>	<p>Cwyn fod Cynghorydd wedi trefnu i swm o arian, a fwriadwyd ar gyfer y Cyngor Cymuned, gael ei dalu i brosiect cymunedol. Roedd y Cynghorydd yn Gadeirydd ar y Cyngor Cymuned a'r prosiect</p>	<p>Paragraffau 6(1)(a), 7(b)(ii) a 7(b)(iv) – dwyn anfri ar ei swydd, defnyddio adnoddau'r</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nid oedd angen cymryd unrhyw gamau mewn perthynas â'r gŵyn ar sail prawf diddordeb cyhoeddus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae sawl Aelod CSYM efo rôl mewn gwahanol fudiadau ac angen bod yn ofalus wrth gysidro

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r Gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Côd	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
	<p>cymunedol.</p> <p>Penderfynwyd nad oedd gan y Cyngor hawl cyfreithiol i dderbyn yr arian ac o'r herwydd nid oedd modd ei ystyried fel adnoddau'r Cyngor; felly bodlonwyd paragraff 7.</p> <p>Fodd bynnag, roedd yr Ombwdsmon yn ystyried fod y Cynghorydd wedi torri paragraff 6(1)(a) o bosib oherwydd ei fod wedi dwyn anfri ar ei swydd neu'r awdurdod gan iddo ymddwyn yn amhriodol yn y modd yr oedd o wedi cael yr arian ar gyfer y prosiect drwy roi'r argraff ei fod yn gweithredu ar ran y Cyngor.</p>	<p>awdurdod.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Roedd y Cadeirydd yn amhrofiadol ac yn credu, ar gam, ei fod yn gweithredu er budd y cyhoedd. Nid oedd wedi elwa'n bersonol o ganlyniad i'w weithredoedd. 	<p>oes ganddo/ganddi ddiddordeb personol sy'n rhagfarnu sy'n ei atal/ei hatal rhag cymryd rhan yn y mater dan sylw.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dylai Aelodau hefyd gysidro os ydi'r caniatâd arbennig sydd wedi ei gynnwys yn y Côt Ymddygiad yn gymwys o dan yr amgylchiadau.
<p>Cyngor Cymuned Llai</p>	<p>Cwynodd aelod o'r cyhoedd fod Cynghorydd wedi methu â datgan diddordeb personol a'i fod wedi cymryd rhan mewn trafodaeth am gais cynllunio a oedd yn effeithio ar safle cangen sefydliad elusennol yn Llai. Mae'r Cynghorydd yn Ysgrifennydd Pwyllgor Cymdeithasol y Clwb Cymdeithasol sydd â thrwydded i weithredu o safle'r sefydliad elusennol.</p>	<p>Paragraffau 11(1) a 14(1)(a)(ii) - Diddordebau personol a diddordebau personol sy'n rhagfarnu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Roedd tystiolaeth i awgrymu fod y Côt wedi'i dorri. Roedd diddordeb personol y Cynghorydd yn un oedd yn rhagfarnu a dylai fod wedi gadael y cyfarfod pan oedd y mater yn cael ei drafod. • Fodd bynnag, roedd amgylchiadau lliniarol yn bodoli megis y ffaith nad 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae sawl Aelod CSYM efo rôl mewn gwahanol fudiadau ac angen bod yn ofalus wrth gysidro oes ganddo/ganddi ddiddordeb personol sy'n rhagfarnu sy'n ei atal/ei hatal rhag cymryd rhan yn y mater dan sylw. • Dylai Aelodau hefyd

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r Gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Côt	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
	<p>Roedd y Cyngor wedi pleidleisio'n unfrydol i wrthwynebu'r cais cynllunio.</p> <p>Nid oedd y Cynghorydd wedi datgan diddordeb personol na diddordeb personol sy'n rhagfarnu. Hyd yn oed pan gafodd ei gyfweld gan yr Ombwdsmon, nid oedd y Cynghorydd yn ystyried bod angen iddo ddatgan diddordeb a gadael y cyfarfod.</p>		<p>y Cyngor oedd yr awdurdod oedd yn gwneud y penderfyniad, ond yn hytrach yn ystyried y cais fel ymgynghorai; ni fyddai'r Cynghorydd yn elwa'n bersonol o'r canlyniad; ac roedd rôl y Cynghorydd gyda'r Cyngor a'r Pwyllgor Cymdeithasol yn ddigon annibynnol o'i gilydd i liniaru'r effaith. Nid oedd angen gweithredu pellach.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wrth dderbyn datganiadau tystion gan yr aelodau eraill, roedd yr Ombwdsmon yn pryderu ynglŷn â'r dryswch ymddangosiadol ymysg cynghorwyr yn gyffredinol ynglŷn â diddordebau personol, ac roedd yn ystyried y byddai hyfforddiant ychwanegol yn ymateb i hynny. 	<p>gysidro os ydi'r caniatâd arbennig sydd wedi ei gynnwys yn y Côt Ymddygiad yn gymwys o dan yr amgylchiadau.</p>